

Del torn dels orfes al carrer de Sants: la història dels infants abandonats i què pots fer per acollir-ne

Els abandonaments de criatures per motius socioeconòmics, socials o de salut mental estan documentats i regulats al llarg de la història

[inici centrare report] Si alguna vegada heu passat pel Carrer de les Ramelleres número 17, potser us heu fixat en l'orifici que hi ha a la façana. És el **torn dels orfes**, un forat a la paret on s'abandonaven els nadons a Barcelona. Es col·locava el nadó al torn de fusta i es feia girar la roda per tal que anés a parar a l'interior de la Casa de la Misericòrdia. Al costat hi havia una petita escletxa per deixar-hi almoines.

Aquesta era una manera anònima per tal que les mares que no volien aquests infants, perquè no els podien mantenir, perquè eren criatures no desitjades o perquè eren fills engendrats fora d'un matrimoni, els poguessin abandonar. [no intertext]

En 50 anys s'hi van deixar més de **30.000 criatures**. El torn dels orfes va funcionar fins a l'any 1931. Es tractava d'una època on l'**avortament estava totalment prohibit**. Hi havia dones que es tiraven per les escales o fins i tot s'introduïen objectes calents a la vagina per tal d'avortar. No

va ser fins l'any 1936 que el Govern de la Generalitat va aprovar l'autorització de l'avortament i va situar la sanitat catalana a l'avantguarda europea.

Les instal·lacions del Raval es van quedar petites i l'amuntegament dels interns va començar a ser un problema de salut. Molts dels infants no arribaven a l'any de vida, i la majoria **tenien problemes d'alimentació**. És per això que es va continuar atenent els infants a un pavelló de l'Hospital de la Santa Creu, i les dides hi van tenir un paper fonamental: les dides internes residien a la mateixa Casa, i les dides externes cuidaven a les criatures al domicili i les alletaven fins als cinc anys. Tot i això la manca de dides va ser crònica al llarg de la història de la Casa de la Maternitat.

L'any 1877 la Diputació va adquirir la finca Mas Caballé, a la Vila de les Corts de Sarrià i no va ser fins a l'any 1890 que es va començar el trasllat de les criatures alletades i les dides, que fins aleshores es trobaven al carrer de les Ramelleres. Les malalties infeccioses van ser un problema constant, i per això es van crear sales de quarantena i d'infermeria. Amb l'arribada de les corrents d'higienisme al s.XX els problemes de salut van minvar considerablement.

Com a curiositat: els infants que eren abandonats al torn dels orfes **se'ls atorgava el cognom "Exposito"**, és a dir, abandonat a la beneficència, nadó del qual se'n desconeix l'origen.

Foto de l'interior de la Maternitat cedida per DIBA Foto: cedida per DIBA

Els abandonaments continuen produint-se en l'actualitat, tot i que sigui un tema encara força tabú i a la vegada sovint es converteix en un espectacle morbós i noticiable quan succeeix. **La societat** en la qual es produeix l'abandonament, **l'edat de l'abandonat** (com més gran més complicada l'adopció o acollida) i **l'estat de salut de l'infant** marcaran l'aferrament segur d'aquest infant en

una família.

Alguns d'aquests abandonaments acaben amb la mort del nadó. L'any 2019 un noi de 16 anys va abandonar el seu nadó de 24 hores al riu Besós. Dies més tard van trobar entre unes canyes el cos sense vida del petit. Els pares (tots dos de 16 anys), van portar l'embaràs en secret i van llogar una habitació d'hotel on la menor va a donar a llum. El noi va ingressar en un centre de menors. L'abandonament als rius és un fet repetit al llarg de la història, des de la mitologia grega, però també al cristianisme, al judeïsm i l'induïsm.

Tot i que **l'abandonament d'infants ha baixat considerablement en nombre**, entre altres coses per l'eficàcia dels mètodes **anticonceptius**, per **l'abast també de les píldores d'urgència**, o la **possibilitat d'avortament**, l'advocada del col·lectiu Ronda Joana Badia recorda que a l'Estat Espanyol no es pot avortar després de les 22 setmanes, que no es pot renunciar a la potestat parental (si tens un fill te'l quedes), i que si no te'n cuides i se sap (amb els biaixos de gènere que hi ha), queda a càrrec de la DGAIA i només pots decidir donar-lo amb adopció després de parir i no abans (amb els tràmits i la lenta burocràcia que això comporta).

Des del departament de Drets Socials ens confirmen que **actualment els casos d'abandonament de criatures són molt excepcionals**. En plena onada de fred durant el mes de gener de 2023 ha estat localitzat un nadó abandonat al barri de Sants dins d'una bossa d'esport negra de tela entreoberta, al carrer Begur, molt a prop de la rambla del Badal, passades les sis de la matinada.

El protocol que s'aplica avui dia és el següent: Mossos (en el cas d'aquest nadó) o un altre agent, entitat, guàrdia urbana, serveis socials, un particular que truca a Infància Respon, **avisa al departament de Drets Socials** que hi ha un infant desamparat. La DGAIA (Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència) n'assumeix la tutela i es converteix en el tutor o tutero legal de la criatura.

De primeres, la criatura queda en una família d'acollida, de les quals se'n diu d'urgència i diagnòstic, o bé en un centre. Una vegada es tingui més informació d'aquesta criatura, quan se sàpiga qui és, quin és el seu entorn es podrà prendre una decisió més estable. És a dir, aquest nadó no es quedarà de manera permanent en la família acollidora d'urgència.

En el cas concret d'aquest nadó ens explica que hi ha dues opcions que poden passar a partir d'ara:

1. Què no aparegui ningú que se'n pugui fer càrrec en un termini aproximadament de sis mesos i s'acabi donant en adopció.

2. Que aparegui un parent que se'n pugui fer càrrec. Serà la DGAIA qui en determinarà la idoneïtat. La criatura continuaria tutelada per l'administració i el familiar seria el guardador.

Segons ens expliquen des del departament de Drets socials de famílies acollidores (tant si són del tipus Urgència i Diagnòstic com d'un altre tipus), **sempre se'n necessiten**. Han d'estar acreditades per l'Institut Català de l'Acolliment i l'Adopció, és a dir, han de passar un procés d'informació i formació. No n'hi ha prou d'oferir-se voluntàries.

[facentrareport]